

ชื่อรายงานการวิจัย: แนวคิดและหลักปฏิบัติการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนว
พระพุทธศาสนา
ผู้วิจัย: ดร.สายัณห์ อินันใจ
ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ปีงบประมาณ: ๒๕๕๗
ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับแนวคิดและหลักปฏิบัติการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา, เพื่อศึกษาหลักปฏิบัติการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา และเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาแนวคิดและหลักปฏิบัติการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การรวบรวมข้อมูล เอกสารที่เป็นแหล่งการศึกษาประกอบด้วยประเภทสิ่งตีพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เอกสาร ตำราวิชาการทางด้านพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สรุปแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยแนวคิดการเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า สิกขา คือการศึกษา แนวคิดและวิธีการเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่พุทธศาสนิกชนทุกคน ต้องเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจในหลักธรรมก่อน แล้วจึงน้อมนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์และมีความสุขทั้งแก่ตนเองครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งแนวคิดและวิธีการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในที่นี้ได้กำหนดไว้รวม ๔ หลักธรรม คือ ไตรสิกขา อริยสัจ ๔ สติสัมปชัญญะ และโยนิโสมนสิการ

๒. สรุปหลักปฏิบัติองค์กรแห่งการเรียนรู้แนวทางตามพุทธศาสนา ได้แก่ วิธีการปฏิบัติการในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของพระภิกษุสงฆ์ ตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักการเรียกว่า พระธรรมวินัย โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งองค์กรคณะสงฆ์เป็นจุดมุ่งหมายจำเพาะ หลักการปฏิบัติตามวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลักการพัฒนา ๓ ระดับ ประโยชน์ปัจจุบันกับประโยชน์ภายหน้า นอกจากนี้ยังมีวิธีการจัดการความรู้โดยบูรณาการกับสมัยใหม่

๓. การวิเคราะห์ผลการศึกษาแนวคิดและหลักปฏิบัติองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสนา เพื่อให้เข้าใจและเกิดการนำไปสู่การปฏิบัติโดยการบูรณาการนำเสนอตามเครื่องมือของการจัดการความรู้มีแนวทาง ๕ ประการ ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้ (๑) การเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กร ตรงกับแนวคิดกับหลักธรรมไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา หลักปฏิบัติตรงกับระเบียบกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักการเหล่านั้นเรียกว่า พระธรรมวินัย (๒) ความมีสติ หรือแบบแผนทางจิตสำนึกของคนในองค์กร แนวคิดตรงกับหลักธรรมสติกับสัมปชัญญะ เป็นธรรมมีอุปการะมากเกี่ยวพันกันและกัน หลักการปฏิบัติตามวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการตามที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้มี ๑๐ วิธี (๓) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนในองค์กร ผลการศึกษาแนวคิดตรงกับหลักธรรมอริยสัจ ๔ หลักปฏิบัติตามการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธมี ๓ ประการ (๔) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผลการศึกษาแนวคิดตรงกับหลักธรรมทวิภังค์มิกัตถะและสัมปรายิกัตถะ หลักปฏิบัติตรงตามหลักปฏิบัติจุดหมายของชีวิตแบ่งออกเป็น ๒ ระดับของพระพุทธศาสนา (๕) ระบบการคิดของคนในองค์กร หรือกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาแนวคิดตรงกับหลักโยนิโสมนสิการ หลักปฏิบัติเพื่อสร้างความคิดความเข้าใจเชิงระบบ ตรงกับหลักปฏิบัติองค์กรแห่งการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา ประกอบไปด้วย ๑. การสร้างวิสัยทัศน์ความรู้ คือ การรวบรวมพระธรรมพระวินัยด้วยการร้อยกรอง เรียกว่าการทำสังคายนา ๒. กระบวนการทำสังคายนาในแต่ละครั้ง ๓. สร้างกลุ่มคนทำงานด้านการจัดการความรู้ ๔. นำองค์ความรู้ไปใช้และทดลอง ๕. การประเมินผลการปฏิบัติ ๖. ก้าวสู่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะ